

Zingende legende aan de rand van het Wad

Van onze verslaggever

Wio Joustra

LEENS

Zijn stem heeft meer de romantiek en melancholie van *Le plat pays* dan de overdonderende energie van *Marieke* of *La valse à mille temps*. Maar is het gek dat Ede Staal (1941-1986) de Groningse Jacques Brel wordt genoemd?

Weliswaar wordt 'Mijn vlakke land' 'Mien Hogelaand', maar de sfeer van grijze nevel die over dijken en duinen valt en de natte westenwind die gierend van venijn over het Vlaanderenland trekt wordt aan de randen van het Wad ten minste geëvenaard: 't Is de waait, t is de hoaver,/ t Is t horizon bie Roanum,/ Vlak noa n dunderbui/ Dat is mien laand, mien Hogelaand.'

Zijn het ook niet dezelfde oudjes van 'Les vieux', zonder dromen en met hun piano's blijvend gesloten, die in 't Het nog nooit zo donker west' figureren? 'Ze woonden soamen in n hoeske,/

Expositie in Leens over de Groninger troubadour.

FOTO WFA

Zai was wat stief van reumetiek,/ Toch konden ze zok hail nuver reddan,/ In t lutje hoeske achter diek. De kinder waren al laank de deur oet,/ Toch kwamen ze vaak nog op t ol stee,/ En mainstieds hadden ze t over vrouger,/ Din wizzen z'apmoal wat e zee:/ t Het nog nooit, nog nooit zo donker

west./ Of t wer altied wel weer licht.'

Ede Staal wordt vereerd zoals Jacques Brel wordt vereerd. Geen Groninger die niet een plaat of cd van de leraar Engels, zanger, componist, tekstdichter in huis heeft. En er zijn mensen die niets met Groningen te maken hebben en

Staals meest in streektaal geschreven liedjes nauwelijks verstaan, maar toch naar hem luisteren.

Omdat ze de onlangs herhaalde RVU-documentaire uit 1996 hebben gezien. Of omdat ze de film *De Poolse Bruid*, waarin de gevoelige muziek van Ede Staal zo naadloos aansluit bij de sfeervolle beelden van Noord-Groningen, zo mooi vonden.

Het jaar 2000 is in Groningen het jaar van Ede Staal. Er komt een monument op de dijk bij Delfzijl. Er zijn - omstreden - plannen voor een biografie van de man die al die aandacht maar niets zou hebben gevonden. En op de museumboerderij van de borg Verhildersum in Leens is tot en met 26 november de tentoonstelling *Ode aan Ede* te zien.

De expositie is een pelgrimage naar het Hogeland waard. De bezoeker wordt meegenomen op een tocht door het leven, de muziek en de gedichten van de kroonde koning van het gevoelige Groninger lied. Hij ziet niet alleen een unieke verzameling foto's, afgestaan door Staals wedu-

we Fieke, maar ook zijn piano, accordeon en deux-chevaux. En hij voelt en hoort de enorme warmte waarmee de bescheiden troubadour zingt over het Groninger land.

In sobere, ingetogen impressies verbeeldt fotograaf Hans Sas de landschappen uit diverse liedjes, zoals *De hoaven van Delfziel*, *Nij Stoatenziel* en natuurlijk *t Het nog nooit zo donker west*, dat door de luisteraars van Radio Noord als hét lied van de vorige eeuw werd uitgeroepen. Sas' foto's zijn een tentoonstelling in een tentoonstelling, die voor het overige een combinatie is van woord, beeld, geluid, humor, nostalgie, eenvoud en schoonheid.

Op een wand in de boerderij kunnen bezoekers hun eigen 'fanproot' kwijt. Een liefhebber uit Haren somt de betekenis van Staal misschien nog het beste op: 'Ede Staal heeft het verborgen gevoelsleven van de Groningers naar buiten gebracht en een golf van herkenning veroorzaakt.' Alleen zou de zanger het zelf niet geloofd hebben.

11-04-00 - de Volkskrant